

Εκκλησία και οικολογικό πρόβλημα

Μητροπολιτικό Έργο / Ι.Μ. Φλωρίνης, Πρεσπών και Εορδαίας

Η 1η Σεπτεμβρίου είναι αφιερωμένη στην προστασία του περιβάλλοντος. Η Εκκλησία μας έχει ορίσει την ημέρα αυτή ως Παγκόσμια Ημέρα Προστασίας του, ενώ για τον ΟΗΕ είναι η 5η Ιουνίου.

- Γράφει ο Μητροπολίτης Φλωρίνης, Πρεσπών και Εορδαίας [Ειρηναίος](#)

Σ' ό,τι αφορά στην προστασία του περιβάλλοντος από τα κράτη-μέλη του ΟΗΕ αυτό είναι μια ουτοπία-μια πλάνη, αφού τα ίδια κράτη που συγγράφουν κείμενα και υπογράφουν διακηρύξεις για την προστασία του περιβάλλοντος, πωλούν όπλα, ραδιενεργά και πυρηνικά υλικά, μολύνοντας το περιβάλλον και σκορπίζοντας τον θάνατο στους ανθρώπους και καταστρέφοντας τη φύση. Για την Εκκλησία μας και τους χριστιανούς η οικολογική κρίση είναι ηθική, όπως, άλλωστε, και η οικονομική που βιώνουμε στην εποχή μας. Δημιουργήθηκε από την στιγμή που ο άνθρωπος

συμπεριφέρθηκε απέναντί της όχι ως διαχειριστής της κτίσης του Θεού, αλλά ως άπληστος ιδιοκτήτης και καταπατητής.

Αυτή η ηθική άποψη για την κρίση του περιβάλλοντος έχει βαθύτερες ρίζες, τόσο στην προσωπική ζωή του ανθρώπου όσο και την κοινωνική, γι' αυτό και επηρεάζει την επιστήμη, την τεχνολογία, την οικονομία, την πολιτική. Είναι κρίση που μπορεί να χαρακτηριστεί ως μετάσταση του προβλήματος από τον άνθρωπο στη φύση. Η βιομηχανική επανάσταση έφερε τη φθορά του περιβάλλοντος, που σήμερα, όμως, λόγω της αλματώδους τεχνολογίας, η κρίση από τη φύση επέστρεψε πάλι στον άνθρωπο· και τί εννοούμε: όπως ο άνθρωπος επενέβη προκλητικά στο φυσικό περιβάλλον, έτσι και σήμερα εντυπωσιακά επεμβαίνει στον ίδιο τον άνθρωπο, εξελίσσοντάς τη βιομηχανική επανάσταση σε βιολογική και γενετική.

Χαρακτηριστική είναι σήμερα η πρόκληση της βιοτεχνολογίας για τους επιστήμονες και η γοητεία της για τους φιλοσόφους θιασώτες της. Δηλαδή, η ανθρώπινη επέμβαση στην ουσία του γενετικού υλικού με σκοπό τη δημιουργία οργανισμών και κυττάρων με συγκεκριμένες ιδιότητες και ικανότητες. Η επέμβαση αυτή καθιστά δυνατή τη διάγνωση π.χ. κληρονομικών ασθενειών σε έμβρυα δημιουργώντας, έτσι, τεράστιες ηθικές και κοινωνικές συνέπειες. Ήδη, σήμερα, πειραματίζονται σε εργαστήρια πάνω σε ανθρώπινα έμβρυα και πιθανολογούν σε ειδική κατασκευή ανθρωπίνων όντων, καταστρέφοντας κάθε ανθρώπινη ελευθερία και αξιοπρέπεια. Ο άνθρωπος, δηλαδή, δεν περιορίστηκε να καταστρέψει τη φυσική Δημιουργία του Θεού, θέλει να επέμβει και να προκαθορίσει τη ζωή του ίδιου του ανθρώπου. Σήμερα, η οικολογική καταστροφή δημιουργεί προβλήματα στην ζωή των ανθρώπων σε παγκόσμιο επίπεδο. Η αφετηρία του προβλήματος μπορεί να βρίσκεται στην τεχνολογική ανάπτυξη, η γενεσιουργός όμως αιτία είναι η απληστία και η πλεονεξία σε προσωπικό και κρατικό επίπεδο.

Όταν μιλούμε για οικολογικό πρόβλημα και κρίση του περιβάλλοντος εννοούμε πρώτον, την ρύπανση των θαλασσών, των λιμνών, των ποταμών από βιομηχανικά απόβλητα. Δεύτερον, την εξάντληση των φυσικών ενεργειακών πόρων της γης. Τρίτον, τη μόλυνση της ατμόσφαιρας από τους ρύπους των εργοστασίων και τα καυσαέρια κάθε μέσου μεταφοράς. Τέταρτον, τη καταστροφή βιοτόπων για λόγους επενδυτικούς, την εξαφάνιση δασών όποτε και της χλωρίδας και της πανίδας για οικονομικούς λόγους. Πέμπτον, τα ατυχήματα σε εργοστάσια πυρηνικής ενέργειας, όπως τα βιώσαμε στο αμερικανικό Χάρισμπουργκ, στις 28 Μαρτίου 1979, και το γνωστό για μας ρωσικό Τσερνόμπιλ, στις 26 Απριλίου 1986. Αν και η φρικτότερη ανθρώπινη κτηνωδία είναι η ρίψη της ατομικής βόμβας στη Χιροσίμα, στις 6 Αυγούστου 1945.

«Όταν ο ανθρώπινος νους χωριστεί από το Θεό γίνεται ή κτηνώδης ή δαιμονιώδης»,^[1] όπως λέει ο άγιος Μάξιμος ο Ομολογητής. Και ο λόγος αυτός γίνεται κατανοητός και αντιληπτός στην κρίση του περιβάλλοντος. Το λέμε αυτό για να κατανοήσουμε που μπορεί να φτάσει η ανθρώπινη πλεονεξία. Κατέστρεψε πρώτον το περιβάλλον· δεύτερον, την ζωή των ανθρώπων· τρίτον, μέσω της βιογενετικής επανάστασης, προσπαθεί να καταργήσει τον Θεό και, τώρα, έρχεται-επειδή δεν τον χωράει η γη- να αποκτήσει ιδιοκτησιακά δικαιώματα εξόρυξης στο διάστημα. Δηλαδή, να αποκτήσει δικαιώματα ιδιοκτησίας σε πλανήτες και αστεροειδείς, για να επιβλέπει την εξερεύνηση και τη χρήση των διαστημικών πόρων.

Παραθέτουμε το δημοσίευμα για του λόγου το αληθές:

«Το Λουξεμβούργο είναι η πρώτη χώρα στην Ευρώπη που υιοθετεί ένα νομικό και κανονιστικό πλαίσιο, αναγνωρίζοντας ότι οι διαστημικοί πόροι μπορούν να ανήκουν σε ιδιωτικές εταιρείες», δήλωσε ο Υπουργός Οικονομίας του Λουξεμβούργου Ετιέν Σνάιντερ, το 2017.

Το σχέδιο νομικού πλαισίου αποτελεί βασικό μέρος της στρατηγικής της χώρας να επιδιώξει επιθετικά οικονομικές ευκαιρίες στην ανάπτυξη νέων τμημάτων της διαστημικής βιομηχανίας, συμπεριλαμβανομένης της εξόρυξης, σύμφωνα με το υπουργείο.

Τον Ιούνιο του 2016, το Λουξεμβούργο αποταμίευσε 200 εκατομμύρια ευρώ για τη χρηματοδότηση πρωτοβουλιών με στόχο την ανάκτηση σπάνιων ορυκτών από το διάστημα. Τον Φεβρουάριο του περασμένου έτους η μικρή χώρα ανακοίνωσε σχέδια για να γίνει το πρώτο κράτος στην Ευρώπη που θα δώσει νομική σαφήνεια στην εμπορική εκμετάλλευση των αστεροειδών. Παρόμοιοι νόμοι ψηφίστηκαν στις

Ηνωμένες Πολιτείες το 2015.

Το Μεγάλο Δουκάτο είναι γνωστό για τη διαχείριση κεφαλαίων και τον τραπεζικό τομέα και έχει υψηλές φιλοδοξίες για το ρόλο της στην εξερεύνηση του διαστήματος, αξιοποιώντας την εμπειρία της στον δορυφορικό τομέα, καθώς η Société Européenne des Satellites (SES), μία από τις μεγαλύτερες εταιρείες λειτουργίας δορυφόρων έχει έδρα στο Λουξεμβούργο, όπου ξεκίνησε το 1985 ως σύμπραξη δημόσιου και ιδιωτικού τομέα.

Βάσει του διεθνούς μεταλλευτικού νόμου, η εξόρυξη στο διάστημα είναι ένα αμφιλεγόμενο θέμα, καθώς οι διεθνείς συνθήκες απαιτούν την διεξαγωγή εξερεύνησης προς όφελος όλων των χωρών.

Ο Σνάιντερ δήλωσε ότι το Λουξεμβούργο θα συνεχίσει να προωθεί τη διεθνή συνεργασία για ένα μελλοντικό σχέδιο διακυβέρνησης και ένα παγκόσμιο κανονιστικό πλαίσιο για τη χρήση των διαστημικών πόρων».[2]

Για όλα αυτά τα προβλήματα η Εκκλησία έχει να προτείνει λύσεις μέσα από τη Θεολογία και τη ζωή της, οι οποίες είναι οι εξής:

A. Χαρακτηρίζει το οικολογικό πρόβλημα ως ηθικό ζήτημα και όχι ως τεχνικό. Το πρόβλημα οφείλεται στην εσφαλμένη στάση του ανθρώπου απέναντι στη φύση.

B. Διδάσκει προς όλες τις κατευθύνσεις ότι η φύση δεν είναι ατομική ιδιοκτησία του ανθρώπου αλλά ευλογία του Θεού προς αυτόν. Δεν επιτρέπεται η κατάχρησή της προς όφελος ατόμων ή κρατών.

Γ. Η φύση είναι η κτίση του Θεού, εμείς είμαστε απλοί διαχειριστές και οικονόμοι, όπως ορίζει το βιβλίο της Γενέσεως στην Παλαιά Διαθήκη, «ἐργάζεσθαι αὐτὸν καὶ φυλάσσειν» (Γεν. 2, 15).

Δ. Όσο καλύτερα διαχειριστούμε την κτίση, τόσο πιο ποιοτική θα είναι η ζωή μας.

Η Εκκλησία, λοιπόν, εμπνέει το σεβασμό και την αγάπη προς τη φύση ως δημιουργήμα του Θεού. Ο σεβασμός και η αγάπη κορυφώνονται και με την λατρευτική πράξη της Εκκλησίας, όταν κατά την ώρα του καθαγιασμού των Τιμίων Δώρων ο ιερέας εκφωνεί «τὰ σὰ ἐκ τῶν σῶν», δηλαδή «σου προσφέρουμε τα δικά Σου από αυτά που ανήκουν σε Εσένα».

Αποδεικνύεται, έτσι, ότι η καταστροφή του περιβάλλοντος και αυτό που γενικότερα αποκαλούμε οικολογική κρίση είναι πρόβλημα ηθικό.

Οι άνθρωποι λοιπόν όλου του κόσμου πρέπει να καταλάβουμε ότι η φύση είναι ένα βιβλίο, που η κάθε σελίδα του γράφτηκε από τον Θεό. Και αυτή η αλήθεια

αποκαλύπτεται μοναδικά στο βιβλίο της Γενέσεως όπου ο Θεός λέει στον Αδάμ «επικατάρατος είναι η γη εξ αιτίας σου, μέσω πόνων και μόχθων θα τρως όλες τις ημέρες της ζωής σου. Θα παράγει αγκάθια και τριβόλους για εσένα».[3]

Μιλώντας για τις συνέπειες αυτής της αμαρτίας, ο Απόστολος Παύλος λέει προς τους Ρωμαίους: «Πιστεύω πραγματικά πως αυτά που τώρα υποφέρουμε δεν ισοσταθμίσουν τη δόξα που μας επιφυλάσσει ο Θεός στο μέλλον, γιατί η κτίση προσμένει με λαχτάρα πότε θα φανερωθεί η δόξα των παιδιών του Θεού. Ξέρετε, βέβαια, πως η κτίση υποτάχθηκε και αυτή στη φθορά, όχι γιατί το ήθελε, αλλά γιατί έτσι ήθελε αυτός που την υπέταξε. Έχει, όμως, πάντοτε την ελπίδα και αυτή ακόμη η κτίση πως θα απελευθερωθεί από την υποδούλωσή της στη φθορά και θα συμμετάσχει στην ελευθερία που θα απολαμβάνουν τα δοξασμένα παιδιά του Θεού. Ξέρουμε καλά ότι ως τώρα όλη η κτίση στενάζει και κραυγάζει από πόνο σαν την ετοιμόγεννη γυναίκα. Και όχι μόνο η κτίση· το ίδιο κάνουμε και εμείς».[4]

Πραγματικά, η φύση υποφέρει, το έδαφος καταστρέφεται συχνά από διάφορα φυσικά στοιχεία, θύελλες, φωτιές, πλημμύρες, σεισμούς. Ας θυμηθούμε τον έντονο τελευταίο τυφώνα «Ίρμα» στις ΗΠΑ (2017). Όλα αυτά είναι γεγονότα που υποδεικνύουν στον άνθρωπο και του θυμίζουν πως πρώτον, κακομεταχειρίζεται το φυσικό περιβάλλον και δεύτερον ότι βρίσκεται κάτω από τον ουρανό του Θεού. Τα φαινόμενα αυτά πρέπει να ταπεινώσουν τη συνείδηση του ανθρώπου, για να διώξουμε κάθε υπεροψία απέναντι στον άνθρωπο και τη φύση. Αν δεν συμμορφωθούμε με το πνεύμα του Θεού και δεν προσπαθήσουμε να μεταμορφώσουμε και να ανακαινίσουμε την ψυχή μας και τη φύση μας, τότε καταδικαζόμαστε να περιμένουμε δυστυχισμένοι το τέλος μας.

Υποσημειώσεις:

[1] Μαξίμου Ομολογητού, «Περὶ ἀγάπης ἑκατοντάς Γ΄», 71, PG 90, 1037CD. «Νοῦς γὰρ ἀποστὰς τῆς τοῦ Θεοῦ θεωρίας, ἡ κτηνώδης ἢ δαιμονιώδης γίνεται».

[2] «Τα δικαιώματα ιδιοκτησίας εξόρυξης στο διάστημα κατοχυρώνονται στο δίκαιο του Λουξεμβούργου», Ναυτεμπορική (24/7/2017). <https://www.naftemporiki.gr/.../ta-dikaionomata.../> (ανάκτηση: 1 Σεπτεμβρίου 2024).

[3] Γεν 3:17-18.

[4] Ρωμ 8:18-23.

Φωτογραφία: Νίκος Παπαχρήστου